

Ehl-i sünnet'in ulü'l-emre itaat konusundaki tahşidatlarına binaen; Üstad'ın ilk dönem İttihatçılara yakın durmasını nasıl değerlendirmeliyiz? Abdülhamit ile ilişkileri nasıldır, itaat etmiş midir?

Üstad Hazretleri, hayatının hiçbir döneminde iktidara ve hükümete karşı menfi bir isyan ve başkaldırı içinde olmamıştır. Ehl-i sünnetin, dahilde müspet hareket ve itaat prensibini daima tatbik etmiştir. Ama müspet hareket edeyim derken de zalimlere asla boyun eğmemiş, doğru ve hakkı en açık bir şekilde, çekinmeden daima ifade etmiştir. Bu Osmanlı döneminde de aynı, cumhuriyet döneminde de aynıdır.

Üstad Hazretleri Abdulhamid Han Hazretlerinin şahsına karşı değil, Osmanlının köhnemiş ve yıkılmağa yüz tutmuş bürokrasi ve devlet yapısına karşı çıkmıştır ve bunlara ilmi ve sosyal reçeteler sunmuştur. Bu sunduğu reçetelerin bir kısmı İttihat ve Terakki'nin savunduğu fikirler ile örtüştüğü için, yan yana gelmiştir. Yoksa İttihat ve Terakki'nin cuntacı ve menfi şahısları ile asla birlik içinde olmamıştır. Hatta İttihat ve Terakki'nin dine olan lakaytlığını şiddetli bir şekilde eleştirmiştir.

Üstad Hazretlerinin şu ifadeleri İttihat ve Terakki'ye nasıl bakılması gerektiğine işaret ediyor:

"Eyyühe'l-avâm! Şimdi Allahısmarladık, siz durunuz; havas ile konuşulacak bir dâvâm var. Hükûmet ve eşraf ve İttihad-Terakkîye mason olmayan kısmına karşı bir mühim meselem var..."(1)

Üstad Hazretleri o dönemleri şu veciz ifadeleri ile özetliyor:

"Bitlis vilâyetine tâbi Nurs köyünde doğan ben, talebe hayatımda rastgelen âlimlerle mücâdele ederek, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inâyet-i ilâhiye ile mağlûp ede ede İstanbul'a kadar geldim. İstanbul'da bu âfetli şöhret içinde mücadele ederek, nihayet rakiplerimin ifsadıyla, merhum Sultan Hamid'in emriyle tımarhaneye kadar sürüklendim. Hürriyet ilânıyla ve 31 Mart Vak'asındaki hizmetlerimle İttihad ve Terakki hükûmetinin nazar-ı dikkatini celb ettim. Camiü'l-Ezher gibi, 'Medresetü'z-Zehrâ' namında bir İslâm üniversitesinin Van'da açılması teklifiyle karşılaştım. Hattâ temelini attım. Birinci Harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim. Kafkas cephesinde, Bitlis'te

esir düştüm. Esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeye âzâ oldum. Mütareke zamanında, istilâ kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım. Millî hükûmetin galibiyeti üzerine, yaptığım hizmetler Ankara hükûmetince takdir edilerek Van'da üniversite açmak teklifi tekrarlandı..."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Münazarat, Sualler ve Cevaplar.](#)

(2) bk. [Sualar, On Dördüncü Şua.](#)